

Asia: VN/572/2020

Tupakkalain muutos

Lausunnonantajan lausunto

2 § Määritelmät / Definitioner

Luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan, että tupakkalaissa säädettyä sisätilan määritelmää muutettaisiin niin, että se vastaisi nykyistä paremmin Maailman terveysjärjestön (WHO) tupakoinnin torjuntaa koskevan puitesopimuksen (SopS 27/2005 vp) FCTC:n toimeenpano-ohjeissa suositeltua määritelmää. Sisätilan määritelmä kattaisi jatkossa nykyistä avoimemmat tilat, minkä vuoksi esimerkiksi julkisen liikenteen pysäkit kuuluisivat nykyistä kattavammin tupakointikieltojen piiriin.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa vastustaa edellä mainituilla perusteilla ehdotetun sisätilan määritelmän muuttamista ja katsoo, että nykytila tulee säilyttää.

Esitysluonnoksessa ehdotetun tupakkalain 2 §:n 39 kohdassa mainitulla sisätilalla tarkoitettaisiin asuin-, oleskelu-, odotus- tai työskentelytilaksi tarkoitettua tilaa, jossa on katto ja vähintään yksi seinä taikka vähintään kaksi seinää.

Ehdotettu sisätilan määritelmän muutos vaikuttaisi moniin sellaisiin ravintoloihin, joiden hallussa olevalla terassilla saa nykyisin tupakoida. Jos terassilla on vähintään kaksi seinää, se muodostaisi jatkossa sisätilan, jossa ei saisi tupakoida. Nykyisin sisätilaksi puolestaan katsotaan terassi, jossa on vähintään kolme seinää.

Jos ravintolat haluaisivat mahdollistaa tupakoinnin tällaisella terassilla jatkossakin, aiheutuisi siitä huomattavia taloudellisia kustannuksia niistä rakenteellisista muutoksista, joita terassirakennelmiin olisi tehtävä, jotta tilaa ei katsottaisi tupakkalain mukaiseksi sisätilaksi.

Monille ravintoloille on tärkeää, että ne voivat tarjota asiakkailleen mahdollisuuden tupakoida osin katetussa ulkotilaksi katsottavassa tilassa, joka antaa suojaa sateelta ja kylmältä ilmalta eri vuodenaikoina. Asiakkaiden, jotka haluavat tupakoida, ei tarvitse tällöin poistua ravintolan tiloista esimerkiksi kadulle polttamaan. Osittain katettua tilaa ei ole katsottu sisätilaksi, kun tilasta ei yhden tasopinnan lisäämisellä voi muodostua suljettua tilaa eikä tupakansavu pääse kertymään katetun terassin sisälle.

Tupakkalain muutosehdotusten taustalla on sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 2017 asettaman tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän vuonna 2018 julkaisema mietintö (Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 21/2018), jossa se ehdotti tupakkalakiin useita muutoksia. Työryhmä ehdotti, että tupakointi kiellettäisiin erityisesti joukkoliikennepysäkeillä ja taksitolpilla.

Muutosehdotusten valmistelun aikana on kuitenkin päädytty siihen, että työryhmän ehdotuksen sijaan esityksessä ehdotetaan muutosta tupakkalaissa säädettyyn sisätilan määritelmään. Tämän seurauksena tupakointikieltojen piiriin tulisivat myös muut rakennelmat kuin joukkoliikenteen pysäkkien katokset, mikä ulottaa vaikutuksensa huomattavasti työryhmän esittämää kantaa laajemmalle.

MaRa ei katso ongelmalliseksi määritellä tupakointikieltoalueeksi riittävän tarkkarajaisesti joukkoliikenteen pysäkkien tai taksitolppien välitöntä läheisyyttä myös ilman, että samalla myös laissa olevaa sisätilan määritelmää pitäisi muuttaa. Sisätilan määritelmän muuttaminen ehdotetulla tavalla laajentaisi tupakointikiellon piiriin sellaisia alueita, joiden osalta tupakoinnin kieltämiselle ei välttämättä ole lainkaan perusteita hallitusohjelman kirjauksen riittävän ja tarkoituksenmukaisen toteuttamisen näkökulmasta. Nykyisellään ei esimerkiksi sellaisten ravintoloiden osittain katetuilla terasseilla, joissa on kaksi seinää ja katto tai kolme seinää, ole ilmennyt mitään ongelmia huolehtia siitä, että tupakansavu ei pääse leviämään ravintolan sisätiloihin.

Esitysluonnoksessa ehdotetun mukaan tupakointikieltoja koskevien laajennusten tavoitteena on ehkäistä myös tupakoinnista aiheutuvaa roskaantumista ja siitä aiheutuvia ympäristöhaittoja. MaRa on tästä eri mieltä. Sisätilan määritelmän muuttaminen ehdotuksen mukaisella tavalla lisäisi vaan roskaantumista esimerkiksi ravintoloiden terassien ulkopuolella asiakkaiden siirtyessä niiltä katualueelle tupakoimaan. Ehdotus ei näin käytännössä täyttäisi sille asetettua tavoitetta. Lisääntyvästä roskaantumisesta aiheutuisi epäsiisteyttä ja se lisäisi myös katualueiden puhtaanapidon tarvetta ja määrää ja samalla siitä kunnille aiheutuvia kustannuksia.

11 § Kielletyt lisäaineet ja ominaisuudet / Förbjudna tillsatser och egenskaper

-

26 § Ennakoilmoitus sähkösavukkeista, täyttösäiliöistä ja höyrystettäväksi tarkoitetuista nikotiinittomista nesteistä / Förhandsanmälan om elektroniska cigaretter, påfyllningsbehållare och nikotinfria vätskor för förångning

-

27 § Markkinatutkimukset ja myyntimäärät sähkösavukkeista, nikotiininesteistä ja höyrystettäväksi tarkoitetuista nikotiinittomista nesteistä / Marknadsundersökningar och försäljningsvolymerna för elektroniska cigaretter, nikotinvätskor och nikotinfria vätskor för förångning

-

32 § Tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkauksen pakolliset ja sallitut merkinnät / Obligatorisk och tillåten märkning av detaljhandelsförpackningar för tobaksprodukter

-

35 § Tupakkatuotteen vähittäismyyntipakkauksen muu ulkoasu / Annan utformning av detaljhandelsförpackningar för tobaksprodukter

-

35 a § Savukkeen ulkoasu / Cigaretters utformning

-

36 § Sähkösavukkeen ja täyttösäiliön vähittäismyyntipakkauksen pakolliset ja sallitut merkinnät / Obligatorisk och tillåten märkning av detaljhandelsförpackningar för elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare

-

36 a § Sähkösavukkeen ja täyttösäiliön vähittäismyyntipakkauksen muu ulkoasu / Annan utformning av detaljhandelsförpackningar för elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare

-

36 b § Täyttösäiliön ja nikotiininesteen ulkoasu / Utformningen av påfyllningsbehållare och nikotinvätskans utseende

-

42 a § Talouden toimijan tunnuksen tekeminen toimimattomaksi / Avaktivering av identifieringskoden för ekonomiska aktörer

-

52 a § Tupakkatuotteiden maustamiseen tarkoitettujen tuotteiden myyntikielto / Förbud mot försäljning av produkter avsedda för smaksättning av tobaksprodukter

-

54 § Omavalvontasuunnitelma / Plan för egenkontroll

-

58 § Etämyynnin kieltä / Förbud mot distansförsäljning

-

60 § Tukkumyynnin rajoitukset / Begränsningar i partihandel

-

65 § Kielto tuoda maahan etäviestimen välityksellä hankittuja tuotteita / Förbud mot införel med hjälp av ett medel för distanskommunikation

-

67 § Matkustajatuonnin määrälliset rajat / Kvantitativa begränsningar för resandeförel

-

70 § Hintahyvityksen kielto / Förbud mot prisgottgörelse

-

71 § Esilläpitokielto / Förbud mot framläggande

-

74 § Yleiset tupakointikiellot / Allmänna rökförbud

-

78 § Asuntoyhteisön tupakointikiellot / Rökförbud i bostadssammanslutningar

-

90 § Hakemusten ja ilmoitusten käsittelystä perittävät maksut / Avgifter för behandling av ansökningar och anmälningar

-

91 § Tupakkalain valvontamaksut / Avgifter för övervakningen enligt tobakslagen

-

92 a § Valvontamaksun oikaisu maksuvelvollisen hyväksi / Rättelse av övervakningsavgift till den avgiftsskyldiges fördel

-

92 b § Valvontamaksun oikaisu maksunsaajan hyväksi / Rättelse av övervakningsavgift till avgiftsmottagarens fördel

-

94 § Tuotevalvontaa koskevien tietojen tallentaminen ja julkaiseminen / Registrering och offentliggörande av uppgifter om produkttillsyn

-

96 § Kunnan kiellot ja määräykset / Förbud och föreskrifter som meddelas av kommunen

Esitysluonnoksessa tupakkalain 96 §:n säännöstä ehdotetaan muutettavaksi ensinnäkin niin, että kunta voisi antaa pykälän nojalla kiellon lisäksi määräyksiä havaitessaan alueellaan lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastaista toimintaa. Määräys voisi koskea esimerkiksi myynnin tai muun toiminnan korjaamista tupakkalain mukaiseksi. Lisäksi säädettäisiin kunnan mahdollisuudesta kieltää toiminta, jos kunnan antamaa määräystä ei ole noudatettu.

MaRa pitää hyvänä, että kunnan tulee tupakkalain noudattamisen valvonnassa ensisijaisesti määräyksiin kehottaa toimijaa noudattamaan lain säännöksiä. Kunnan oikeus antaa kieltä voi tulla kysymykseen vain tilanteissa, jossa kunnan antamaa määräystä ei ole noudatettu. Määräyksen antamisen voi useimmissa tilanteissa katsoa jo vaikuttavan epäkohtien korjaamiseen ja menettelyn saattamiseksi lain mukaiseksi.

MaRa pitää kuitenkin perusteltuna, että lain perusteluista kävisi tarkemmin ilmi, missä tilanteissa kunnalla on oikeus antaa määräyksiä ja että määräysten antamisen tulee olla kieltoon verrattuna ensisijainen keino.

106 § Muutoksenhaku Valviran ja kunnan päätöksiin / Sökande av ändring i beslut av Valvira och kommunen

-

107 § Muutoksenhaku markkinaoikeudellisiin asioihin / Sökande av ändring i marknadsrättsliga ärenden

-

117 § Myyntipäällykset / Ytterförpackningar

-

Voimaantulo / Ikraftträdande

Ehdotetut muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan suurimmalta osin 1.1.2022. Sisätilan määritelmää koskeva muutos tulisi kuitenkin voimaan vasta 1.1.2024.

MaRa pitää perusteltuna asettaa sisätilan määritelmää koskevalle muutokselle pitkä siirtymäaika rakenteellisten muutosten tekemiseksi mahdollisesti siinä tilanteessa, että sisätilan määritelmä vastoin MaRan esittämää näkemystä muuttuisi esitysluonnoksessa ehdotetun mukaisesti.

Muuta kommentoitavaa esityksestä / Andra kommentarer om propositionen

-

Hämäläinen Sami
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry